

Forfatter: Winther, Christian

Titel: En Morskabsbog for Børn (1850)

Citation: Winther, Christian: "En Morskabsbog for Børn (1850)", i Winther, Christian: *Poetiske Skrifter*, udg. af Oluf Friis , 1927-29, s. 316. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-winterchr03val-shoot-workid90897/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Poetiske Skrifter

og høitideligt at bevæge sig hen over den frosne Steenbro paa Høibro Plads og nærme sig til St. Nikolai Kirke. I Spidsen gik en ung, rank, velvoxen Karl, riigt og broget paaklædt; paa Hatten vaiede en Plumage af høirøde Fjedre. Ved hans Side gik med rødmende Kinder og sædeligt nedslagne Øine Bruden, Jomfru *Abigael Søfrens* Dotter *Glud*; en Sværm af Slægt og gode Venner fulgte efter og Toget sluttedes af Tjenere og Staldkarle i de *Poviskers* Liberie. Herr Doctor *Urstinus* holdt Vielsen og et stort Bankett, foranstaltet paa Raadhuset, endte den glade Dag.

Men omtrent en Snees og nogle Aar senere reiste der sig i Kannikestræde en stor, grundmuret Gaard. Den blev indrettet til Bolig for et lidet Antal flittige, trængende Studenter, og, opbygget for Penge, som Herr *Oluf Borch* dertil havde testamenteret, ifølge hans Villie kaldet *Collegium Medicum*.

DE TO PEBLINGE.

Naar man nævner *Vordinborg*, saa kommer man strax til at tænke paa det store, runde Taarn, som staaer der og kneiser over alle de lave Huse, ligesom en lang Mand midt i en Flok smaa Børn. Fra Byen selv, som ligger smukt adspredt paa nogle Høie nær ved Stranden, er der vel en viid Udsigt; men naar man stiger op i Taarnet, som er en Levning af Kong *Valdemar Atterdags* Slot, og som af den forgyldte Gaas, der sad paa Spidsen, blev kaldt *Gaasetaarnet*, saa kan man oversee en stor Deel af det sydlige

Sjælland, Ulvesund, Møen, Falster og Lolland, samt alle de smaa Øer mod Øst og Vest.

I *Vordinborg* boede for henved to hundrede Aar siden en Præsteenke, som man kaldte Moder *Kordt*. Hun havde en eneste Søn paa omtrent tolv Aar, hvis Navn var *Martin*, og denne Søn elskede hun over Alt i Verden. Hertil kunde hun have meget god Grund; thi den lille *Martin Kordt* var nok værd at holde af. Han elskede inderligt sin fromme Moder og gjorde Alt, hvad der stod i hans Magt, for at glæde hende. Han gik i den latinske Skole, og da han ikke alene havde faaet gode Evner af Vorherre, men ogsaa var flittig og brav, saa var han altid blandt de Bedste i Skolen og i Forhold til sin Alder kommet temmelig høit op, saaat baade Rector og Conrector og Høerne vendtede sig noget Stort af ham. Men ligesaa stadig og sindig han kunde sidde med Næsen i sin Bog, ligesaa rask og livlig var han ogsaa til Lystighed og Leg. Han var vel saa kjæk som den Kjækkeste til at klatre, springe og svømme, og Sangen duede ikke, hverken i Kirken eller paa Gaden, naar *Martins* klare Stemme manglede. Ja, han var heller ikke just den Sidste til at bruge Næven, naar han syntes, man vilde ham tillivs med Uret og da forstod han at bruge den tilgavns. Derfor stod han sig ogsaa godt med alle sine Kammerater, de andre Peblinge, — saaledes kaldtes dengang Disciplene i de latinske Skoler. Blandt sin Kammerater havde *Martin* en udvalgt Ven, som hed *Hans Jørgen* og var Søn af en Raadmand i Byen. Han var *Martins* Sidemand i Skolen, de legede sammen, spadserede sammen og deelte gerne enhver Fornøielse med hinanden. Det lod til, at de passede meget godt for hinanden,

skjøndt der i deres Sind fandtes stor Forskjellighed; thi *Martin* kunde trods al sin Munterhed og Livlighed dog altid være fast og besindig, medens *Hans Jørgen*, der ellers var ret godmodig, ofte i høj Grad var hidsig og ubetænksom.

En Løvedag Eftermiddag ved Midsommerstid stod *Martin* just i Forstuen til sin Moders Huus og børstede sin Baret for at gaae ud og hente *Hans Jørgen*; de skulde paa Marken samles med de andre Peblinge til en Langbold. Just som han er i Begreb med at træde ud paa Gaden, hører han sin Moder sige til Kokkepigen: »Ja, jeg vilde rigtig ønske, jeg havde et Par Duer til i Morgen; naar min Svoger, Mester *Anders*, kommer og prædiker i Vacancen, saa have vi ham her til Middag, og jeg veed, han holder saa meget af Duesteg!«

Næppe havde *Martin* hørt disse Ord, saa forandrede han flux sin Plan for denne Dag. Han gik lige over til *Hans Jørgen*, som han fandt fix og færdig til at gaae, og sagde til ham: »Hør Du, skulle vi ikke hellere i Dag fange Duer i *Taarnet*?«

»Aa, jo nok,« sagde *Hans Jørgen*, »det er mig ligemeget!«

Derpaa vandrede begge Piltene Arm i Arm ned ad Gaden i deres lange sorte Kjoler. Peblingene i de latinske Skoler bare nemlig paa hien Tid side Kjoler, knappede med een Rad Knapper fra Hage til Fod, omtrent af samme Snit som Præstekjolerne nuomtide. Da de vare komne til Foden af *Taarnet*, saae de sig forsigtigt om; thi det var dem rigtignok forbudet at stige derop, eftersom det, for medelst de indvendige Opganges Skrøbelighed var forbundet med Fare. At fange Duerne, som havde

deres Reder høit oppe under Tagskjægget af Taarnhatten og i Huller i Muren, var derimod tilladeligt; thi de vare næsten vilde og tilhørte Ingen. Det eneste Levende, som de øinøde i Nærheden, var en Karl, som langt nede ved Stranden læssede Qvas paa en Vogn. Beroligede i denne Henseende, steg de op ad den høie Brandstige, der stod lænet op til den Aabning, gjennem hvilken man dengang alene kunde komme ind i Taarnet, og da de vare komne derop, entrede de paa skrøbelige Stiger og tilsidst mellem Tømmerværket, indtil de naaede lige under Taget til det øverste Bjelkelag, over hvilket der hist og her var lagt løse Brædder, der tildeels vare halvraadne. Det længste og stærkeste af disse Brædder slæbte de med stort Besvær hen til een af de mange store Glugger, som ere anbragte lige under Tagskjægget, og hvorfra man har Udsigt til alle Verdens fire Hjørner. Gjennem Aabningen skubbede de Brædtet saa langt udenfor Muren, at det havde Ligevægt, og nu gik *Martin* ud paa den yderste Ende deraf, medens *Hans Jørgen* indenfor lagde sig paa Maven tvers over Planken som en Modvægt, uden hvilken *Martin* strax var vippet ned i Afgrunden.

Staaende ude paa det svære Brædt imellem Himmel og Jord, begyndte *Martin* nu ivrigt sin Jagt; han kigede og søgte saalænge og forsigtigt, at han ogsaa snart var heldig nok til i et Par Huller i Muren at opdage et Par af de der bygte Duereder, og at overraske de Gamle og Unge saa snelt, at han i kort Tid havde faaet puttet to Duer i den venstre rummelige Kjolelomme og to i den høire; en Femte maatte tage Logis indenfor hans Vest. Fuld af

Glæde over sin Fangst raabte han ind til *Hans Jørgen*, som laae og pustede tvers over Brædtet: »Nu har jeg allerede fem; men nu seer jeg heller ingen flere!»

»Jeg vil have de Tre,« raabte *Hans Jørgen* tilbage, »jeg vil have de Tre!»

»Tak skal Du have, Du er god!« svarede *Martin* og lavede sig til langsomt at gaae indad paa Brædtet, »jeg har fanget dem, og jeg vil ogsaa denne Gang have Broderparten!»

»Aa Snak,« raabte *Hans Jørgen* igjen, »jeg ligger her og klemmer min Mave — —«

»Som jeg siger Dig,« var *Martins* Svar, »Du maa nøies med To; hvad vil Du ogsaa med dem?»

»Det kommer ikke Dig ved,« raabte *Hans Jørgen* hidsig; »hvis jeg ikke faaer de tre Duer, saa lader jeg Dig dumpe, veed Du det!»

»Saa Du vil skræmme mig?« svarede *Martin* ganske roligt og leende, »Du faar de To, det er nok til Dig; min Moder skal have de Tre!»

»Saa behold dem da alle Fem!« skreg *Hans Jørgen* ude af sig selv, og reiste sig ganske lidt fra Brædtet. Ved denne Bevægelse sank det noget mere udad, og den ulykkelige *Martin Kordt* styrtede eller rettere gled ned fra den svimlende Høide.

Næppe havde *Hans Jørgen* seet, at *Martin* forsvandt for hans Øine udenfor Gluggen, før Tanken om hans Ubesindigheds græsselige Følger faldt paa ham som et Bjerg; han slap Planken, som han endnu holdt fast paa og skyndte sig i Dødsens Angst ned ad alle Bjælker og Stiger, ud af Taarnet, og uden at han selv tænkte derpaa, førte hans Fødder ham til Præste-Enkens Huus. Bleg som et Liig

styrtede han ind i Stuen til hende, hvor hun sad og spandt paa sin Rok, kastede sig ned foran hende og omfavnede hendes Knæ, idet han med frembrændte Taarer fortvivlet skreg: »Gud hjælpe mig! Gud hjælpe mig!«

Moder *Kordt* blev heftigt forskrækket og spurgte ham ængsteligt: »Hvad er der dog paafærde? hvad har Han gjort?«

»Aa, Gud see i Naade til mig!« skreg den ulykkelige Dreng. »*Martin* er styrtet ned fra Taarnet og har slaaet sig ihjel og det er Altsammen min Skyld!«

»Hvad siger Han?« hviskede Konen forfærdet, »hvad er det han siger?« gjentog hun heftigere, og i det Samme reiste hun sig hurtigt, ilede, som hun var, ud af Døren og ned ad Gaden, som fører til Slotsbanken. Men hendes Knæ rystede og hendes Fødder kunde næppe bære hende, og da hun kom til Brønden, som staaer ved Hjørnet af Torvestrædet, maatte hun standse og læne sig til Rærkværket, for ikke at falde omkuld. Da saae hun med Eet en Hob Folk, som bøiede om fra Slotsbanken ind i Gaden og nærmede sig til det Sted, hvor hun stod; og da de kom nærmere, saa hun i Spidsen af Sværmen sin Søn, sin *Martin*, hvem hun havde troet at gjensce knust og lemlæstet, komme hende imøde. Han var rigtignok lidt bleg om Næbet og vaklede, som om han havde en Ruus, hvorfor ogsaa en Karl havde taget ham ved den ene Arm; men da han fik Øie paa sin Moder, rev han sig løs, løb hen til hende og sagde: »See her, Moder! der har hun fem Duer, som hun kan stege til Farbroder i Morgen. Men hun maa ikke være vred paa mig, fordi jeg

kom til at springe ned fra Taarnet; jeg skal aldrig gjøre det tiere!»

Ved disse Ord sloge de Omkringstaaende en høj Latter op, men Moderen hørte ikke, hvad han sagde. Hun trykkede ham fast til sit Bryst, hun kysede ham, hun befalte ham fra Top til Taa, om han var heel og holden, og saae paa ham med en saadan Glæde i Ansigtet, som om hun nu først havde faaet ham af Gud.

Under Alt dette forsøgte imidlertid de omstaaende Borgere, Tjenestefolk og Drengene at fortælle og forklare, hvordan det var tilgaaet med hans Frelse; men den Ene kunde ikke komme til Orde for den Anden, Alle snakkede hinanden i Munden, indtil endelig en gammel Bryggerkarl fik slaaet til Lyd og fik Lov at tale.

»Seer hun,« sagde han til Moder *Kordt*, »jeg havde netop læsset et stort Læs Riisbrænde histnede ved Stranden og var just paa Veien forbi Taarnet for at kjøre det hjem til min Huusbonds, Brygger *Ambrosius's* Gaard, da jeg med Eet seer noget Sort falde ned fra det Øverste af Taarnet; det saae ud som en stor sort Kugle. Jeg holdt strax stille med Vognen, men i samme Øieblik falder dette Sorte lige ned bag i min Vogn, ovenpaa det høie Læs Qvas og glider mellem Qvistene paa Jorden. Jeg steg af Hesten, og da jeg skulde see mig til, hvad det var, — veed hun saa, hvad det var? Det var, min Sandten, hendes lille Søn, som her staaer! Han laae ganske stille, og jeg troede, min Sandt, han var død. Men aldrig saasart havde jeg løftet ham op og fik rusket lidt i ham, før han slog Øinene op og saae rigtig vildt paa mig. Saa gned

han sine Øine og da han saa havde seet sig lidt om, saa var det første Ord, han sagde: »Jeg fik dem dog alle Fem.« Jeg kunde da nok begribe, at han talte noget vildt! Saa kom der nogle Flere til og saa tog jeg ham ved den ene Arm og fulgte ham herhid. Jeg kan troe, at hans store, side Kjole har hjulpet ham og, næst Guds naadige Villie, frelst ham ud af denne store Fare for at slaae sig reent ihjel; thi Vinden oppustede Kjolen, ligesom naar det blæser i et Seil og bar ham op, saa han ikke faldt saa hurtigt ned, som ellers vilde skeet, men dalede, ligesom en Ravn kan lade sig dale paa sine Vinger. Og saa førte ogsaa Vorherres Haand ham lige ned i mit høie Læs af Riisqviste, hvilket tog af i Faldet. Men alligevel er det jo et sandt Mirakel, at han nu staaer her sund og frisk og kan baade gaae og mæle!«

Moder Kordt hørte ikke meget af denne venlige Beretning om Sønnens vidunderlige Frelse; hun havde bestandig ufravendt seet paa *Martin* og knælende holdt ham i sine Arme. Nu reiste hun sig op, idet hun sukkede: »Gud i Himlen være priset og lovet og takket i Evighed!« tog Drengen ved Haanden og førte ham hjem med sig, medens de Andre alle gik hver til sin Dont. Det Første de ved Indtrædelsen i Stuen bleve vaer, det var *Hans Jørgen*, der ganske bleg og forgrædt havde sat sig paa Gulvet i den mørkeste Krog, han havde kunnet finde. Ved Moder Kordts og *Martins* Komme havde han hurtigt skjult sit Ansigt i begge sine Hænder, og en Gysen rystede hans Krop. Nu, tænkte han, nu bringe de hans Liig, — der er det! Men da hørte han *Martins* Stemme, der tiltalte ham

venligt; han slog Øinene op, — ja der stod *Martin* for ham! Knap vilde han tro sine egne Sandser. Han foer op som af en Drøm, fløi *Martin* om Halsen, trykkede og kyssede ham og bad ham med Taarer om Forladelse. Den Tilgivelse, som han bad om, erholdt han ogsaa strax og den eneste Hævn, som *Martin* tog over ham, var, at han holdt ham et Par Duer for Næsen og sagde: »Seer Du, nu fik jeg dem dog alle Fem!«

Men *Moder Kordt* var i Begyndelsen mere streng; hun holdt ham en skarp Formanings-Prædiken, der sluttede saaledes: »Naa, græd nu ikke meer, jeg troer nok, han har ikke gjort det af Ondskab; nu maa han betænke sig længere en anden Gang ved, hvad han gjør, og takke Gud, at det denne Gang faldt saa vel ud!« Dog hendes egen Glæde over *Martins* forunderlige Frelse og *Hans Jørgens* oprigtige og dybe Bedrøvelse gjorde, at ogsaa hun til- sagde ham Tilgivelse, ja lovede endog at fortie, hvad han havde gjort.

Formodentlig var Sagen dog samme Aften — maaskee ved andre Skolepeblinges Gisninger — blevet omtalt og paa den Maade kommet *Hans Jørgens* Fader for Øre; thi Søndag Morgen ganske tidlig kom Raadmanden meget høitideligt og gravitetisk ind til *Moder Kordt* for at bede hende om Forladelse paa Sønnens Vegne; ved hvilken Leilighed han tillige bemærkede, at han — som han med en ret artig Vittighed udtrykte sig —, »havde stillet *Hans Jørgen* for en *Birkeret* og ladet Dommen fuldbyrde af selve *Birkedommeren*, — som sidder bag Speilet!«

Til Højmesse samme Dag prædikede da *Martins*

Farbroder, Mester *Anders Kordt*; *Martin* selv sad blandt de andre Peblinge i Choret og sang; hans Moder kunde fra sin Stol nede i Kirken netop see ham og vendte ikke Øiet fra ham, medens hun i sin Bøn til Gud indflettede den inderligste Taksigelse, fordi han saa vidunderligt havde bevaret hende det, der var hende det Dyrebareste paa denne Jord.

Efter Kirketjenesten spiste Farbroderen hos *Martins* Moder til Middag, og *Martin* saae med ikke ringe Fornøielse de fem Duer staae stegte og brune midt paa Bordet. — Det havde nær blevet en kostbar Duesteg!

RISTESTENEN

ET SAGN FRA MØEN.

I gamle Dage laae der paa det smukke Eiland *Møen*, foruden *Stege*, en anden Kjøbstad, som hed *Borre*. Denne By laae, som man mener, omtrent paa det Sted, hvor nu en Landsby af samme Navn leirer sine straatækte Gaarde og Huse. Ved en Vig eller Fjord, som fra Nordsiden skar sig dybt ind i Landet, kneisede paa hiin Tid Kirketaarne, Ringmure og Huse med takkede Gavle, og Havnen var fuld af Kjøbmands-Skuder. Nogle troe, at Havet i de allerældste Tider paa dette Strøg ganske har deelt *Møens* Land i to Dele, den vestlige og den østlige, hvilken Sidste af sine skovbegroede Bjerge og skarpe Kridtklipper fik Navn af *Høie-Møen*. Men Havet trak sig tilbage; *Vigen*, der tilførte *Kjøbstaden Borre* Handel og Rigdom, forvandlede lidt